

DE TRADITIONIBVS
APOSTOLICIS,

Quæ secundo loco positæ sunt.

LIBER TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

*Vbi eorum argumenta referuntur, qui Apostolicas
traditiones impugnarunt.*

BENE habet. Scripturæ divinæ auctoritatem primo iam loco constituimus. Ad secundum deinceps aggrediamur: Apostolicarumque traditionum quanta sit & vis, & auctoritas, via & ratione explicemus. Et quidem hunc locum Lutherani imbecilliores esse credunt, quam ut ductis inde argumentis dogmata fidei confirmarentur. Nam, quod ecclesiæ traditiones a Christo & apostolis descenderint, existimant probari posse nullo modo. Nec enim adeo sunt stupidi, ut verba Christi, quæ modo Christi esse constaret, infirmare pergant, quod non fuerint ab evangelistis scripta. Sed quoniam quid Christus, quidve apostoli fuerint locuti, eos solum nosse putant, qui Christum, & apostolos audire: colligunt apud nos nunc ne unum quidem dogma posse traditione probari. Quin oportere omnes fidei, & religionis controversias sacrarum literarum testimoniis componere: finire vero nihil, nisi quod sacris literis sit expressum. Erasmus etiam cum sæpe alias, tum in epi-
sto-

stola nuncupatoria operum Hilarii hoc demum asserit eruditionis veræ Theologicæ esse, nihil ultra quam sacris libris proditum est definire: cætera omnia esse problemata in illud reiicienda tempus, quum sublato speculo videbimus Deum de facie. Nec hi tamen aut primi, aut soli pestem huic loco asserere tentarunt. Tentaverat idem prior Witleffus, ut Thomas Waldensis scribit libr. doct. fid. antiq. 2. cap. 19. Tentarant hoc aliis ante sæculis hæretici quidam, quos Bernardus homil. 66. in cantic. commemorat. Sed & Arianis hanc hæresim tribuit Augustinus in conflictu contra Maximinum, Thom. Waldens. referente lib. de Sacramental. doct. 2. Ariani certe, qui in synodum Seleucianam convenerunt, non obscure testati sunt, se in fidei quæstione præter divinas scripturas nihil omnino recepturos, ut auctor est Epiphanius hæresi 73. Qui & ipse Arianis hunc errorem assignat hæresi 75. Basilius Eunomium dicit in eodem errore versatum. Tertullianus libr. de præscript. hæres. & Irenæus 3. lib. adversus hæreses, cap. 2. his adiungunt Valentinum, ac Marcionem. Basilius vero quidam Anciranus episcopus in confessione, quam exhibuit 7. Synodo Anathematismo 7. non solum Iconomachorum, sed Arii, Nestorii, Eutychem, Dioscori, sententiam hanc communem fuisse confitetur. Quamquam autem error hic communis fuit hæreticis pene omnibus, Lutherani tamen quasi proprium usurparunt, quantaque maxima potuere vi astruere nisi sunt, nihil præter scripturas sacras apostolicam habere auctoritatem. Infidelis, inquit, est & incerta illa per manus traditio, quod is qui accipit, vel non satis accurate auscultat, vel morbi, ætatis, naturæque iniuria nonnunquam obliviscitur, vel certe interdum moritur, ante quam tradat accepta. Ea etiam, quæ de aure in aurem transeunt, aut in dies maiora fiunt, aut non eadem profecto perseverant, sed mutatis auribus permutantur. Quin etiam pereunt, nisi ea literarum monumenta conservent. Pythagoræ quam paucæ extant? Druidarum ecquid est reliqui? Nempe traditionibus illi confisi, nihil ad memoriæ æternitatem literis prodiderunt. Quamobrem, quæ Christus Dominus ad salutem fidelium vidit esse necessaria, & quæ in ecclesia certa esse voluit, atque perpetua, ea literis con-
se-

secrari vel iussit, vel suggestit. Augustinus (1) item testis est, multa quidem Dominum & fecisse & dixisse, quæ scripta non sunt: electa vero esse quæ scriberentur, quæ credentium saluti sufficerent. Augustinus (2) etiam idem docuit, quod ubi de re obscurissima disputatur, non adiuvantibus divinarum scripturarum certis, clarisque documentis, cohibere se debet humana præsumptio, nihil faciens in alteram partem declinando. Et mox, *Illud credo*, inquit, *quod divinatorum eloquiorum etiam hinc clarissima auctoritas esset, si homo illud sine dispendio promissa salutis ignorare non posset.* Nihil ergo creditu necessarium extra sacras literas est. Paulus quoque (3) scripturam idoneam esse docet, ut per eam perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus. Si igitur quæ erant factis ut fideles essent ad omne opus bonum instructi, ea scripta sunt omnia, quorsum istæ non scriptæ traditiones moribus formandis necessariae finguntur? Quid? quod non iubemur credere quæcumque nos docuerint sacerdotes (4), sed quæ docuerint iuxta legem Domini? Si ergo quicquam illi præter legem docent, fidem eis habere non est necesse. Cum enim ex ipsis veris ecclesiis frequenter exeant seductores, quod auctor imperfecti argute dixit (5), ne doctoribus quidem credendum est ecclesiarum traditionem quamlibet præferentibus, nisi ea dicant, quæ scripturarum congruant veritati. Nam & Papias (6) mille illos suos post resurrectionem futuros annos tanquam apostolis tradentibus inferens, Irenæum, alioque multos ecclesiæ viros non tam veritate disputationis quam apostolicæ traditionis auctoritate commovit. Et Irenæus quoque ipse (7) Ioannis evangelistæ, aliorumque apostolorum traditione docet, Christum Dominum, quo die mortuus est, annos 40. fuisse natum. Quod tantum abest a veritate, ut nihil veritati magis possit esse contrarium. Ita Theophilus (8)

Ale-

(1) In Ioann. tractat. 49. (2) Lib. 2. de peccat. mer. & rem. cap. ultim. Idem in epist. ad Optatum de orig. anim. (3) 2. ad Timot. 2. (4) Deut. 17. (5) Homil. 49. in Matth. (6) Eusebius lib. 3. ecclesiastica historia cap. ultim. (7) Lib. 1. cap. 39. & 40. (8) Lib. Pasc. 2.

Alexand. scripsit, dæmoniaci spiritus esse, aliquid extra scripturarum auctoritatem putare divinum. Et Hieronymus (9) dogmata condemnavit, quæ absque auctoritate & testimoniis scripturarum ex traditione apostolica præferuntur. Et rursum, *Sine auctoritate*, ait (10), *scripturarum garrulitas non habet fidem.* Et iterum (11), eorum sententiam, qui traditione veteris historiæ tenuerunt, Zachariam illum, qui occisus fuit inter templum, & altare, patrem fuisse Ioannis Baptistæ, ea solum ratione reprobatur, quod de scripturis non habet auctoritatem. Vnde eadem facilitate contemni, qua probatur. Atque Origenes (12), *Necesse est*, inquit, *nobis scripturas sanctas in testimonium vocare. Sensus quippe nostri & enarrationes sine his testibus non habent fidem.* Confirmat autem hoc maxime oratio illa, qua in Nicæna synodo usum fuisse Constantinum, refert Theodoritus (13). *In disputationibus*, inquit, *verum divinarum habetur Sancti Spiritus doctrina præscripta. Evangelici enim, & Apostolici libri, cum prophetarum antiquorum oraculis plene nobis ostendunt sensum numinis. Proinde sumamus ex dictis divini spiritus explicationes questionum.* Cui orationi, Calvinus ait, nemo tunc fuit qui refragaretur. Quod silentium perfidia non carebat, si verum est, præter scripturas sacras evangelistarum, apostolorum, & prophetarum traditiones esse tenendas in fidei ambiguis quæstionibus. Cum igitur Theodoritus scribat episcopos libenter amplexos esse id, quod dixit Imperator: constat novum esse traditionum dogma, illisque sæculis omnino incognitum. Traditiones igitur istæ seniorum parum valent ad dogmata fidei comprobanda. Quin, cum humanæ sint, non divinæ, non sunt nobis magnificiendæ: ne quod Phariseis (14), idem nobis obiiciatur, *sine causa colunt me, docentes doctrinas, & mandata hominum.*

Quid? Quod hæreticis semper gentile fuit, mysteriis, &

Tom. I.

Aa

tra-

(9) In Aggeum cap. 1. (10) In epist. ad Tit. cap. 1. (11) In Matth. cap. 23. Basil. de human. Christi gener. Et Origen. homil. 26. in Matth. (12) In Hier. homil. 1. (13) Lib. 1. historia sue eccles. cap. 7. (14) Matth. 15. Esai. 29. Cyprian. lib. 2. epist. 3. dist. 8. cap. Si solus.

traditionibus suos discipulos imbuere? Id quod a Christi doctrina alienum est, qui palam locutus est mundo, & in occulto locutus est nihil (15). Ac si quid in tenebris dixit (16), profecto iussit apostolis, ut dicerent ipsi in lumine, & quod in aurem audierunt, ut prædicarent super tecta. Non ergo habemus Christiani occultas mysteriorum traditiones (17). Quod si veterum traditionibus fidem, & religionem nostram asserimus, id Pagani, id Iudæi, id Sarraceni faciunt: eoque præsertim nomine sectas suas retinent, quod quemadmodum nos, ita ipsi quoque maiorum institutis inhærent: eaque longissimi temporis possessione tuentur (18), iustumque pro illis bellum suscipiunt. Non est autem disciplina nostra Pythagorica, ut traditionibus quasi vestigiis insistamus, literis est Christi doctrina prodita, illas in omni fide, & religionis quæstione amplecti debemus. Hæc Lutherani argumentantur.

CAPVT II.

Supervacaneam videri cum Lutheranis non de hoc solum loco, sed de quibusque aliis disputationem.

EGO vero cum Lutheranis quotiescumque me comparo ad differendum, repente a me avertitur oratio mea, & omnis statim mihi disputandi ratio tollitur. Quo namque consilio adversum hos disputare aut debeam, aut possim, qui cum omnia Theologiæ principia tollunt, tum una fere sola asseverandi audacia utuntur, quæ illis perpetua est pro locis dialecticis, theologis que omnibus? Quid ego contra hos scribam, qui nullam in ecclesia legem esse volunt, per quam scripturæ sensa finiuntur? Sed suo cuique ingenio esse utendum,

(15) Ioan. 18. (16) Matth. 10. (17) Iren. lib. 1. cap. 23. scribit hæreticorum præceptum esse, non oportere mysteria eorum efari, sed in abscondito contineri. (18) Iudic. 11.

dum, nec id sentire oportere, quod alii senserint, sed quod ratio propria præscripserit. Quid autem stultius, quam cum eo disputare, qui nihil admittit nisi scripturæ verba, sed huius interpretationem sibi uni reservans, reliquos omnes existimat miris modis hallucinari? Machumetus, ne si res esset via & ratione explorata, in male suscepta causa cedere cogere, omnem disputationis aditum, lege suis edita, præcludit. Et Lutherus disserendi principia, suis universa tollens, si disputationem instituat, nec aditum, nec exitum poterit reperire. Perinde enim est, scripturas solas sine lege, & pro cuiusque interpretatas arbitrio accipere, ac si nullum fixum, certumque disserendi principium acceperis. Quapropter miseri Lutherani, haud secus atque Saraceni, nec suas, nec magistri possunt ineptias deprehendere: nec nos cum iis disserendo aliud possumus, quam tempus, & operam ludere. Qui tamen haberent ius suum disputandi, si principiorum aliquem delectum reliquissent, ut ad veritatis inventionem aditus esset. Nunc autem nulla principia relinquunt. Vana igitur cum eis erit, & inutilis disputatio. Omnino enim meminisse debemus, id quod ab scholasticis sapissime usurpatum iam quasi in proverbii consuetudinem venit, contra negantem principia, quoniam frustra id fiat, non esse disputandum.

Accedit eodem, quod paradoxa cum communi sensu pugnantia afferunt, quæ si vis argumentando refellere, res minime dubias argumentando dubias facis. Cum enim illa, quæ in syllogismo antecedunt, ut fidem aliquam faciant, certiora, notioraque esse oporteat his, quæ ex antecedentibus consequuntur, verendum sane est, quando Lutheranorum placita coarguimus, ne res maxime absurdas minore evidentia refellentes, peccatum hoc ratiocinationis vitiosæ, ineptæque peccemus.

Nec vero huius rei explicandæ gratia longe exempla petenda sunt, cum habeamus in manibus. Etenim, ut hanc, quam modo dixi, opinionem Lutherani tueantur, ponunt primo sacras literas non habere plures sensus. Falso autem illud ponunt, sed demus hoc eis liberaliter. Assumunt deinde in scripturis sensum illum unum certissime, familiarissime-

que doceri. Nec esse eas velut careum quendam nasum in sensum omnem flexibiles: sed potius esse per se expositas, & in promptu cuique sine magistro, & docente patere. Quibus egregie, sciteque positis, iam facile conficiunt, sacris libris intelligendis, nec veterum traditionem, nec ecclesiæ iudicium expectandum. Quæ omnia, cum & per se sint falsa perpicue, & scripturis ipsis vehementer repugnantia, si contendam ego ex aduerso refellere, aqua mihi, ut dicitur, hærebit. Qui scilicet intelligam, quam sit ridiculum confutare velle vanas, commentitiasque sententias, portenta, non differentium Theologorum, sed hominum somniantium, quam stultum cuilibet opponenti contraria respondere, quam inutile faces in meridianam solis lucem inferre, quam denique otiosum in re manifesta periclitari. Petrus ait, in Paulinis epistolis esse quædam difficilia intellectu, quæ indocti homines, & instabiles depravant ad suam ipsorum perditionem. Hi vero contra aiunt, omnes Pauli epistolas esse intellectu facillimas. Paulus perfectis sapientiam loquitur in mysterio absconditam, parvulis autem lac potum dat, quoniam ferre aliud non possunt. Isti sine discrimine omnes, ac si Deo placeat inter pocula, universa scripturæ sacramenta devorant, & solidum etiam cibum strutionum more concoquunt. Sapientibus, & prudentibus quædam pater abscondit, istis omnia revelavit. Filius discipulis suis aliquando in parabolis est locutus, his palam semper loquitur, & proverbium nullum dicit. Liber in Apocalypsi septem sigillis signatus ostenditur, quem cum dederis homini scienti literas ut legat, respondebit tibi, non possum: signatus est enim. Et his librum agnus aperuit, aperuit item oculos, ut videant quæ nos miseri, & cæci videre non possumus; imo quæ Origenes, Basilus, Gregorius, Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Hilarius, non viderunt (1). Eunuchus ille actorum apostolicorum tam religiosus, ut relicta aula regia de extremis mundi finibus veniret ad templum, tam divinæ legis ama-

(1) Vide Hieronym. ad Paulinum, & Augustin. in proœmio libri de doctrin. christ.

amator, ut etiam in vehiculo sacras literas legeret: non poterat Esaiam intelligere nisi aliquis eum doceret; & ab istis prophetæ omnes sine magistro, & interprete intelliguntur. Breviter, ut Hieronymus ait, nulla ars sine præceptore percipi potest, sola scripturarum scientia est, quam hi passim sibi omnes vendicent, præsumant, doceant antequam discant. Sunt in libris sacris loca plurima, in quibus tanta difficultas & obscuritas inest, ut post veterum omnium interpretum vigilias, studia, operas, adhuc vix a doctissimis, & optimis quibusque intelligi posse videantur. Et multitudo imperita, in qua nec ratio inest, nec iudicium, universos scripturæ locos facile expediet, atque interpretabitur? Itane facile est expedire, ut reliqua taceam, Hebræi sermonis ambiguitatem, tropos, vel vetustate obscurissimos, phrasas alienas ab hisce linguis, quibus assuevimus, nostris inaudita proverbialia, parabolas peregrinas, translationes interdum etiam longissime petitas? Expone mihi facile, si potes, Proverbia Salomonis, & Cantica: Ezechielis, Danielis, Esaiæ, Hieremiæ, prophetias: Davidicos psalmos expone: & si exposueris, tum vero libri sacri, nec sunt difficiles, neque obscuri. Quis sapiens, ait Oseas, & intelliget ista: intelligens, & sciet hæc? Et Salomon: Quis talis ut sapiens est? Et quis cognovit solutionem verbi? Atqui sapientes sunt omnes isti, & summa facilitate difficillimas scripturæ quæstiones solvunt. Quod si scripturæ in varium sensum torqueri, flectique non queunt, quomodo hæreses omnes ex prava intelligentia scripturarum ortæ sunt? At hoc non solum tradentibus Hilario, 2. libr. de Trinit. Hieron. ad Galatas 1. Irenæo lib. 1. advers. hæres. cap. 1. Augustino in Ioannem tract. 18. Vincentio Lirinens. contr. proph. nova, septima synodo. Act. 6. sed manifesto etiam experimento cognovimus (2). Vnde vero inter ipsos quoque Lutheranos de rebus maximis controversiæ, si scripturæ in varios sensus non flectuntur? Nam illa verba, Hoc est

(2) Tertullian. de Resurr. carn. Hæreses, ait, esse non possunt, si non & perperam scripturæ intelligi possent.

est enim corpus meum, alii proprie, alii per tropum accipiunt. Quæ cum ita sint, alia ratione atque isti dicunt scripturæ divinæ investiganda, tenendaque intelligentia est. Si enim ad privatam hæc regulam dirigatur, unde evincetur Elvidius de perpetua Mariæ virginitate? Unde Arius de vera Dei in Christo natura? Imo vero unde constabit huius ne, an illius intelligentia vera sit, si scripturas cuique liceat pro suo ingenio interpretari? Cum enim variæ erunt, ut fit, de eodem scripturarum loco sententiæ, quæ certa sit, eam nemo præstabit. Ii enim omnes, qui inter se dissentient, pari ratione suum quisque sensum tuebuntur. Hoc enim morbi fere innatum est hominum ingeniis, ut cedere nesciant simul atque res in contentionem vocata est. Quæ postquam incaluit, hoc cuique videtur verissimum, quod temere etiam tuendum suscepit. Aut igitur sensum quisque suum certum habet, & redibit insania veterum, quam Aristot. 4. Metaphys. libr. manifestis argumentis explosit, aut nullius sententia certa erit; & præterquamquod dissidiorum nullus erit finis, nullum habebimus certum fidei Christianæ iudicium, sed ex sua opinione quisque suam sibi fidem affinget. Ita fides Catholica nulla erit. Ac re vera ridiculi Lutherani sunt, qui postulent, ut ipsis sacras literas interpretantibus, ac novo quidem, mirabilique more interpretantibus, certa fides habeatur. Non est creditum apostolis, ut falsè ridet Erasmus, donec multa, magnaque miracula fidem adstruxissent doctrinæ, & nunc quilibet sibi postulat credi, quod affirmet se habere spiritum intelligentiæ: cum nullus eorum tamen ne equum quidem claudum sanare potuerit. Multa prætereunda sunt, ne quid habeat iniucunditatis oratio: & tamen multa dicuntur, quæ aperte horum insaniam refutent. Sane nisi Coclæus in epistolis ad Germaniæ principes, & ad Bernenses antevertisset, exemplis positis periculum facerem, & in illis varie in utramque partem luderem, ut vel hoc ipso periculo compertum esset omnibus, quam non sit difficile unumquodlibet thema e sacris literis aut probari, aut improbari, si pro suo eas quisque ingenio interpretetur. Quanquam, fateor, nonnulla sunt scripturæ loca, quæ in alium, atque alium sensum trahere a contentiosis quidem possunt. Quis enim illud torqueat, quod

quod Paulus ad Corinthios scripsit (3), alii per spiritum dandi sermonem sapientiæ, alii sermonem scientiæ, alii interpretationem sermonum? At isti omnia ecclesiastici corporis munia confundunt, istis totum corpus est oculus. Omnes siquidem spiritu doctore intelligunt scripturæ universa mysteria. Sed bene habet, quod vel Lutherus ipse quædam in psalmis loca se non intelligere confitetur. Bene habet, quod doctores in ecclesia Christus dedit (4), non omnes, sed quosdam ad consummationem sanctorum in opus ministerii. Verum de his & multa in secundo libro disserui (5), & plura adhuc in septimo differentur (6). Non quo adversum Lutheranos pugnam inire velimus, qui clausis, ut dicitur, oculis more Andabatarum pugnant. Sed quo videant catholici cum omnes locos ratione, animoque lustraverint, nullum esse certiorum, nullum stabiliorem, nullum denique sacris literis exponendis magis necessarium, quam is, quo ecclesiæ traditio continetur. Quo est detestabilior Lutheranorum impudentia, qui hunc locum labefactare, ac funditus delere nituntur. Sed ut hæc omnis quæstio semel hic, ubi proprius est locus, constituatur, aliquot fundamenta iacienda sunt, quæ Theologiæ, fideique simul nervos, ac vires continent.

CAPVT III.

In quo quatuor fundamenta ponuntur ad traditiones Christi, & Apostolorum constituendas.

Primum fundamentum.

Ecclēsiam esse antiquiorem scriptura, fidemque proinde, ac religionem sine scriptura constare. Nam vetustissimi illi

(3) 1. Corinth. 12. (4) Ephes. 4. (5) Cap. 6. 7. & 8.

(6) Cap. 3. concl. 5. & 6.

